

СЛОТ-ЧАРТЕР ЯК РІЗНОВИД ДОГОВОРУ ОРЕНДИ

У даний час переважна частина вантажів у судноплавстві перевозиться у контейнерах (цистернах, рефрижаторних контейнерах з підключенням автономної холодоильної установки до електромережі судна). Активність контейнеризація й зумовила виникнення слот-чартерної угоди, яка є однією із нових форм договору оренди.

У законодавстві України відсутнє визначення поняття «слот-чартер». Тому варто застосувати наукове розуміння. Так, Пашковська Л.І. вважає, що слот-чартер — це договір, за яким одна сторона (замовник), за плату орендує певну кількість контейнеро-місткості (слотів) на контейнеровозі, а інша сторона (перевізник) зобов'язана надати для перевезення вантажів у контейнерах місце на судні [1, С. 11]. Договір є консенсуальним, оплатним, умовним і довгостроковим (укладається, як правило, на термін від 6 місяців до декількох років). Він містить риси тайм-чартеру та бербоут-чартеру, тобто є їх гібридом. До слот-чартеру застосовуються положення § 5 Гл. 58 ЦК України «Найм (оренда) транспортних засобів». Ст. 798 ЦК України зазначеного параграфу, на положеннях якого побудована Гл. 1 Розділу 6 Кодексу торговельного мореплавства (КТМ) «Договір чартеру (фрахтування) суден на певний час», передбачає комерційну експлуатацію судна, взятого фрахтувальником в оренду разом з екіпажем або без нього. Предметом договору є лише певна місткість судна (є різновид слот-чартеру — спейс-чартер (англ. space charter) у якості договору оренди місткості конвенціональних судів). Фрахтувальник за слот-чартеру не здійснює ні технічної, ні комерційної експлуатації судна, тобто будь-які дії судовласника знаходяться поза межами його контролю. З цієї ж причини слот-чартер не може регулюватися вищезазначеними положеннями. Отже, слот-чартер може регулюватися лише нормами § 1 Гл. 1 «Загальні положення про найм (оренду)». При цьому КТМ України не містить спеціальних норм, застосованих до слот-чартеру.

Особливість — наявність, як правило, трьох сторін: судовласника, фрахтувальника слотів і вантажовласника. Виникають певні труднощі при визначенні фрахтувальників. Їх виділяють 3 групи:

1. Великі океанські (магістральні) лінійні перевізники.
2. Судохідні компанії, які обслуговують один і той же напрям перевезення вантажів.
3. Великі експедиторські компанії, що концентрують значну контейнеропоток на певному океанському або морському напрямках [1, С. 217].

Перша проформа слот-чартеру була розроблена і рекомендована БІМКО в 1993 р. і носить кодову назву «SLOTHIRE» [2, С. 650-675]. Вона складається з 2 частин:

1 — реквізити сторін, місце і дата укладення договору, характеристики судна, кількість слотів, що передаються судновласником для фрахтування, схема рейсу і його тривалість, слот-чартерна ставка, і додаткові умови;

2 — порядок надання судновласником фрахтувальнику частини контейнеромістка сті судна, період дії угоди, перелік вантажів, дозволених до перевезення та інші.

У договорі встановлюється максимальна вага завантажених контейнерів (16 т брутто), зазвичай за 16 т брутто. Додатково оплачується перевищення ваги вантажу та використання судової електроенергії для живлення рефконтейнерів. Слот-чартер починає діяти з певної дати, узгодженої з розкладом руху судна. Розірвання договору в односторонньому порядку до закінчення узгодженого терміну не дозволяється. Проте при автоматичному продовженні терміну його можна розірвати в односторонньому порядку, попередивши заздалегідь іншу сторону.

На фрахтувальника покладається обов'язок відправляти тільки законні вантажі в законних перевезеннях, а також він несе відповідальність за правильне найменування та опис вантажу в документах, їх укладання, кріплення в контейнерах, інформацію про вантажі в контейнерах та щодо особливих вимог перевезення вантажів. Контейнери повинні бути доставлені для навантаження не пізніше ніж за 24 години до приходу судна. Вони повинні відповідати вимогам міжнародної конвенції про безпечні контейнери. Тільки з попереднього дозволу судновласника можна перевозити неконтейнерні вантажі, контейнери нестандартних розмірів, небезпечні вантажі. Фрахтувальник не відповідає за пошкодження, завдані судну чи вантажу, оскільки завантаження чи вивантаження здійснюється судновласником, крім випадків неправильного укладання, кріплення і недотримання заходів безпеки по відношенню

до вантажу, який знаходиться всередині контейнерів. Фрахтувальник також відповідає за накладення арештів на судно.

Орендна плата — денна ставка за слот або люмпсум, який оплачується за рейс судна на початку кожного рейсу. Якщо орендна плата прострочена — то з фрахтувальника стягуються відсотки від суми платежу за час прострочення.

Судновласнику дозволяється використовувати слоти фрахтувальника у своїх інтересах, але при першій же вимозі фрахтувальника повинен надати їх у розпорядження. Судновласник повинен повідомляти фрахтувальнику розклад руху суден на погоджений період, при змінах у розкладі руху повідомляти фрахтувальника заздалегідь. Судновласник може відкрити будь-який контейнер фрахтувальника і перевірити його вміст, після чого контейнер повинен бути знову опечатаний і фрахтувальник повинен бути про це сповіщений. Судновласник зобов'язаний належним чином закріпити контейнери, контролювати їх стан в дорозі і забезпечувати необхідну температуру при наявності рефконтейнерів.

Враховуючи те, що договір є стосовно новим документом і не має правового закріплення положень У зв'язку з тим, що договір є порівняно новим правовим утворенням і не має де б то не було правового закріплення основних умов, то виникають питання щодо закріплення визначення, суб'єктів та окремих положень у ЦК, ГК, КТМ України.

Література

1. Слот-чартер в таможенном деле/ Пашковская Л. И. Митна справа № 4 (76) — 2011 — С.10-16.
2. Николаева Л. Л. Коммерческая эксплуатация судна: Учебник. — О.: Феникс, 2006. — 754 с.

Попелюк В. П.,

*к.ю.н., доцент кафедри господарського права і процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ПРО СИСТЕМУ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МОРСЬКИМИ ПОРТАМИ ЯК СКЛАДОВОЇ МОРЕГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

Розвиток глобального світового господарства в цілому та національних (регіональних) морегосподарських систем, є складним процесом, в якому функціонують багато суб'єктів різного характе-